

COMMUNITY-ORIENTED POLICING MODEL IN GEORGIA: IMPLEMENTATION, COMPARATIVE PERSPECTIVE AND PRACTICAL CHALLENGES

 <https://doi.org/10.52340/26679434/H.13.5>

Otar Jakhveladze

*PhD Student at the School of Law at Caucasus University, Personal Data Protection Officer
at the Prosecutor General's Office of Georgia
Georgia, Tbilisi*

Email: o_jakhveladze@cu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/26679434/H.13.5>

ORCID: ID <https://orcid.org/0009-0003-0315-2421>

ABSTRACT

The research finds that, in Georgia, a partnership-based policing approach has not yet developed into a fully functioning independent institutional framework. Its practical effectiveness is limited by the functional overloading of community officers, insufficient clarity of their legal status, weak mechanisms of local accountability, and irregular communication with the public.

The scientific novelty of the study lies in assessing this institution not as an additional preventive function of the police, but as a separate legal and organizational framework requiring clear functional separation, trust-building at the local level, and activities tailored to community needs.

The study applies comparative legal and institutional analysis. It evaluates the experience of the United States, the United Kingdom, Japan, and the Netherlands, as well as the applicable Georgian legal framework. The conclusions indicate that further development requires clarification of the community officer's role, improvement of professional training, stronger local accessibility, and more effective accountability mechanisms. These findings may be used for improving the legal regulation of community officers, developing professional training standards, and strengthening accountability mechanisms in Georgia's policing system. The proposed recommendations are intended to restore the substantive purpose of the model and align its practical operation with the needs of a democratic law-enforcement system.

KEYWORDS: Public trust, Accountability, Crime prevention, Local security, Institutional reform, Neighborhood partnership

შესავალი

„პოლიცია არის ხალხი და
ხალხი არის პოლიცია.“
რობერტ პილი

საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცია თანამედროვე სამართალდამცავი სისტემის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილია. მისი ამოსავალი იდეა არის ის, რომ უსაფრთხოება იყოს უზრუნველყოფილი არა მხოლოდ წმინდა საპოლიციო ღონისძიებების გამოყენებით, არამედ საზოგადოებასთან ჩართულობითაც; აღნიშნული მოდელის გამოყენებით დანაშაულის ეფექტური პრევენცია დაკავშირებულია მოქალაქეთა, საგანმანათლებლო დაწესებულებათა და თვითმმართველობის აქტიურ მონაწილეობაზე. ამ მოდელში პოლიცია აღიქმება არა მხოლოდ როგორც ძალაუფლების მატარებელი სახელმწიფო ორგანო, არამედ როგორც ადგილობრივი საზოგადოების პარტნიორი, რომელიც კონკრეტულ პრობლემებს ადგილზე სწავლობს, მათ გამომწვევ მიზეზებს ანალიზებს და რეაგირებას კოორდინირებულ ფორმატში გეგმავს.¹

ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში საქართველოში არაერთი პოლიციური რეფორმა განხორციელდა, რომელთა ერთ-ერთი მიზანი პოლიციის მიმართ ნდობის ზრდა და მოქალაქესთან უფრო ახლო ურთიერთობის ჩამოყალიბება იყო. მიუხედავად ამისა, პრაქტიკა აჩვენებს, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელი ხშირად აღიქმება მხოლოდ როგორც პრევენციული ფუნქციების მქონე დამატებითი საპოლიციო სამსახური და არა როგორც დამოუკიდებელი ფუნქციების მატარებელი ინსტიტუტი. აღ-

სანიშნავია, რომ საზოგადოებრივ პარტნიორობაზე ორიენტირებული მისია სათანადოდ არ განიმარტა კანონმდებლობით და არ გაძლიერდა შესაბამისი მექანიზმებით.

სტატიის კვლევის საგანია საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის სამართლებრივი და ინსტიტუციური შინაარსი, აგრეთვე მისი განხორციელების პრაქტიკული დაბრკოლებები საქართველოს მაგალითზე. კვლევის მეცნიერული სიახლე მდგომარეობს იმაში, რომ მართლწესრიგის ოფიცრის ინსტიტუტი შეფასებულია არა როგორც პოლიციის დამატებითი პრევენციული ფუნქცია, არამედ როგორც დამოუკიდებელი სამართლებრივი და ორგანიზაციული მოდელი, რომელიც მოითხოვს მკაფიო სამართლებრივ სტატუსს, ფუნქციების გამიჯვნას, ადგილობრივ ანგარიშვალდებულებასა და საზოგადოებასთან სისტემურ თანამშრომლობას. კვლევის ამოცანებია მოდელის ისტორიული და თეორიული საფუძვლების წარმოჩენა, უცხოური გამოცდილების შედარებითი ანალიზი, საქართველოს მოქმედი ნორმატიული აქტის შეფასება და იმ რეკომენდაციების ჩამოყალიბება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოდელის პრაქტიკული ეფექტიანობის გაზრდას. ნაშრომის თეორიული მნიშვნელობა გამოიხატება საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ცნების სამართლებრივ გააზრებაში, ხოლო პრაქტიკული მნიშვნელობა — მართლწესრიგის ოფიცრის ფუნქციების, პროფესიული მომზადებისა და ანგარიშვალდებულების მექანიზმების გაუმჯობესების მიმართულებით შემოთავაზებული რეკომენდაციების ჩამოყალიბებაში.

წინამდებარე სტატიის მიზანია, ერთი

1 შეადარე. Trojanowicz, R. and Bucqueroux, B., 1998. Community Policing: How to Get Started. Cincinnati, OH: Anderson Publishing, გვ. 5; Goldstein, H., 1987. Toward community-oriented policing: Potential, basic requirements, and threshold questions. Crime & Delinquency, 33(1), გვ. 17.

მხრივ, საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ისტორიული და თეორიული საფუძვლების შეჯამება და, მეორე მხრივ, საქართველოს სამართლებრივი და პრაქტიკული გამოცდილების შედარებითი შეფასება. კვლევა ეყრდნობა ანგლო-ამერიკული და ევროპული ლიტერატურის ძირითად ნაშრომებს, უცხოური ქვეყნების სამართლებრივ წყაროებს, იაპონური და ნიდერლანდური მოდელების მიმოხილვას, აგრეთვე ქართული რეგულაციების ანალიზს. სტატიის ძირითადი არგუმენტია, რომ საქართველოში მოდელის ეფექტიანი განხორციელება შეუძლებელია, თუ მართლწესრიგის ოფიცრის როლი კვლავაც ძირითადად ჩვეულებრივ საპოლიციო ამოცანებზე დარჩება მიბმული და კანონი მკაფიოდ არ გამოიყენებს წმინდა საპოლიციო და მართლწესრიგის ოფიცრის ფუნქციებს.

1. საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ისტორიული და თეორიული საფუძვლები

თანამედროვე საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის იდეის არსი უკავშირდება მეცხრამეტე საუკუნის ბრიტანულ პოლიციურ რეფორმას. რობერტ პილის მიერ 1829 წელს ლონდონის მეტროპოლიტენ პოლიციის ჩამოყალიბებას ხშირად განიხილავენ როგორც იმ მოდელის დასაბამს, რომელმაც პოლიციის ლეგიტიმურობა საზოგადოების ნდობასა და თანადგომაზე დააფუძნა. სწორედ ამ კონტექსტში დამკვიდრდა ცნობილი

ფორმულა, რომ „პოლიცია არის ხალხი და ხალხი არის პოლიცია.“ აღნიშნულის მნიშვნელობა იმაში მდგომარეობს, რომ პოლიციის საქმიანობის ეფექტიანობა იზომება არა მხოლოდ ძალის გამოყენებით ან დაკავებების რაოდენობით, არამედ საზოგადოებრივი წესრიგის შენარჩუნებითა და დანაშაულის პრევენციით, რაც საზოგადოების მხარდაჭერის გარეშე ვერ მიიღწევა.²

შემდგომი თეორიული განვითარება განსაკუთრებით დაკავშირებულია ჰერმან გოლდსტეინის სახელთან. გოლდსტეინი მიუთითებდა, რომ პოლიციის ეფექტიანობა ვერ განისაზღვრება მხოლოდ შიდა ორგანიზაციული მართვის გაუმჯობესებით. მისი აზრით, პოლიცია ვალდებულია იმუშაოს იმ პრობლემებზე, რომელთა გადაწყვეტასაც საზოგადოება მოელის მისგან. აღნიშნულისთვის აუცილებელია პრობლემის ზუსტი იდენტიფიცირება, არსებული რეაგირების შეფასება, ალტერნატივების განხილვა და შესაბამისი პასუხის შერჩევა. ანუ, პრობლემაზე ორიენტირებული პოლიცია გახდა საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის ერთ-ერთი ძლიერი კომპონენტი: მაქსიმალური ფოკუსირება გაკეთდა არა მხოლოდ უკვე მომხდარ ინციდენტზე, არამედ მის გამომწვევ მიზეზებზე.³

აღსანიშნავია, რომ ამავე მოსაზრებას განავითარებდნენ ტროიანოვიჩი და ბუკერო, რომლებიც საზოგადოებაზე ორიენტირებულ პოლიციას აღწერდნენ როგორც პოლიციისა და მოსახლეობის პარტნიორობას, რომლის მიზანიც დანაშაულის, შიშისა და ცხოვრების ხარისხთან დაკავშირებული პრობლე-

2 შეადარე. Clarkson, C.T. and Richardson, J.H., 1889. Police! London: Field & Tuer, The Leadenhall Press; Simpkin, Marshall & Co.; Hamilton, Adams & Co., გვ. 59. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.beal/cops0001&id=75>> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

3 შეადარე. Goldstein, H., 1987. Toward community-oriented policing: Potential, basic requirements, and threshold questions. Crime & Delinquency, 33(1), გვ. 6; Bayley, D.H., 1991. Problem-oriented policing. American Journal of Police, 10(4), გვ. 141.

მების ერთობლივი გადაჭრაა.⁴ მათი მოსაზრებით, საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცია არ იყო მხოლოდ ერთი კონკრეტული საპოლიციო მოდელი ან პატრულირების ტექნიკა; ეს იყო ზოგადად საპოლიციო უწყებების მთავარი მამოძრავებელი დერძი, რომელიც გულისხმობს დეცენტრალიზაციას, პოლიციის მუდმივ ხელმისაწვდომობას, საზოგადოებასთან დიალოგს და მოსახლეობის რესურსების გამოყენებას ადგილობრივი პრობლემების გადასაწყვეტად.⁵

უნდა აღინიშნოს, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის განვითარებაზე მნიშვნელოვნად იმოქმედა „გატეხილი ფანჯრების“ თეორიამაც, რომელმაც ყურადღება გაამახვილა მცირე დარღვევების დროულ მართვაზე და იმაზე, რომ ადგილობრივი უწყესრიგობა, თუ მას სისტემურად არავინ რეაგირებს, უფრო მძიმე დანაშაულის ხელშემწყობ გარემოდ შეიძლება იქცეს.⁶ ამასთან, უნდა ვთქვათ, რომ ამ თეორიას გარკვეული კრიტიკოსებიც გამოუჩნდნენ. მაგრამ აღნიშნულმა კრიტიკამ კიდევ უფრო გააძლიერა პოლიციის და საზოგადოების ურთიერთკავშირის მნიშვნელობის როლი, რომელიც მიმართულია ადგილობრივ დონეზე პრობლემის მოგვარების აუცილებლობისკენ.

შეჯამებისთვის უნდა ითქვას, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ძირითადი თეორიული საფუძვლები სამ ერთმანეთთან დაკავშირებულ

ელემენტს აერთიანებს: პირველ რიგში, პოლიცია უნდა იყოს საზოგადოებასთან ახლოს და არა მისგან დისტანცირებული; მეორე, პოლიციის საქმიანობა უნდა იყოს დაფუძნებული პრობლემის ანალიზზე და არ უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ ინციდენტზე რეაგირებით; და მესამე, ყველა განხორციელებული საქმიანობის შედეგი უნდა იყოს მოსახლეობის უსაფრთხოების დაცვა, რომელშიც მოქალაქეთა ნდობა, ლეგიტიმურობის აღქმა და თანამშრომლობა გადამწყვეტ როლს თამაშობს.⁷

2. საზოგადოებასთან პარტნიორობის, ნდობის და ანგარიშვალდებულების პრინციპი

საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის პირველი და მთავარი პრინციპია პარტნიორობა საზოგადოებასთან. პრაქტიკაში ეს ნიშნავს, რომ პოლიცია მხოლოდ ინფორმაციის მიმღები და შემდგომ რეაგირების განმახორციელებელი ორგანო არ არის. იგი აქტიურად ქმნის საინფორმაციო ბაზას, რომლის მეშვეობითაც მოქალაქეები საკუთარი პრობლემების და საფრთხეების შესახებ აცნობებენ პოლიციას. პარტნიორობა გამოიხატება ასევე იმაში, რომ ადგილობრივი მოსახლეობა, სკოლები, არასამთავრობო სექტორი, სოციალური სამსახური და თვითმმართველობა პოლიციის საქმიანობის გარეთ მდგომი დამკვირვებლები კი არა,

4 შეადარე. Trojanowicz, R. and Bucqueroux, B., 1998. Community Policing: How to Get Started. Cincinnati, OH: Anderson Publishing, გვ. 6.

5 იქვე. გვ. 9.

6 შეადარე. Wilson, J.Q. and Kelling, G.L., 1982. Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety. The Atlantic Monthly, 249(3), გვ. 31.

7 შეადარე. Eck, J.E. and Spelman, W., 1987. Who Ya Gonna Call? The Police as Problem-Busters. Crime & Delinquency, 33(1), გვ. 33; Goldsmith, A., 2005. Police Reform and the Problem of Trust. Theoretical Criminology, 9(4), გვ. 443.

პრობლემების გადაწყვეტის თანამონაწილეები ხდებიან.⁸

ამ პრინციპთან უშუალოდ არის დაკავშირებული ნდობის საკითხი. პოლიცისადმი ნდობა არ არის დაკავშირებული მხოლოდ იმასთან, რამდენად წარმატებით იძიებს პოლიცია კონკრეტულ დანაშაულს. მოქალაქეებისათვის გადამწყვეტია, რამდენად სრულფასოვანი და სამართლიანი დამოკიდებულება აქვს პოლიციას მათთან, რამდენად გააზრებული აქვს მოსახლეობის პრობლემები და რა სიხშირით ამყარებს კომუნიკაციას საზოგადოებასთან. კვლევები აჩვენებს, რომ ადამიანები უფრო მეტად არიან მზად, ითანამშრომლონ პოლიციასთან, მიაწოდონ ინფორმაცია, განაცხადონ დანაშაულის შესახებ და დაეხმარონ გამოძიებას მაშინ, როდესაც პოლიციას სამართლიან და ლეგიტიმურ ინსტიტუტად აღიქვამენ.⁹

აღსანიშნავია, რომ ნდობის შემცირება ხშირად უკავშირდება როგორც პოლიციის საქმიანობის არაეფექტიანობას, ისე ერთჯერად უარყოფით გამოცდილებებს. კონკრეტულ მოქალაქესთან არა-სამართლიანი ან უყურადღებო დამოკიდებულება შეიძლება არა მხოლოდ კონკრეტულ ურთიერთობაზე, არამედ ფართო საზოგადოებრივ აღქმაზეც აისახოს.

ცუდი ინფორმაცია პოლიციის შესახებ, როგორც წესი, უფრო ძლიერად მოქმედებს საზოგადოების შეხედულების ჩამოყალიბებაზე, ვიდრე პოზიტიური გამოცდილება; ამიტომ აუცილებელია, პოლიცია მუდმივად იყოს დაკავშირებული საზოგადოებასთან და არა მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევაში.¹⁰

უმნიშვნელოვანესი პრინციპებია ანგარიშვალდებულება და გამჭვირვალობა. თუ პოლიციას სურს საზოგადოებასთან პარტნიორობა, მაგრამ განსაზღვრულ საჭიროებებზე არ რეაგირებს, საზოგადოების ჩართულობა ფორმალურ ხასიათს მიიღებს. ანგარიშვალდებულება გულისხმობს, რომ პოლიცია განსაზღვრავს საკუთარ პრიორიტეტებს, უსმენს მოქალაქეთა მოთხოვნებს, აქვეყნებს მიღებულ გადაწყვეტილებებს და თავადაც ექვემდებარება გარე და შიდა ზედამხედველობას. სწორედ ამიტომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცირება არ შეიძლება იყოს მხოლოდ კომუნიკაციის საშუალება; იგი ინსტიტუციური პასუხისმგებლობის განსხვავებულ ფორმასაც გულისხმობს.¹¹

შესაბამისად, საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელი რეალურად მოქმედებს მაშინ, როდესაც პოლიციას ადგილობრივ დონეზე აქვს საკმარისი

8 შეადარე. Hanwell, D., 2001. International Community Policing Partnership. FBI Law Enforcement Bulletin, 70(1), გვ. 22. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/fbileb70&id=20> [წვდომის თარიღი 14.05.2026]; Parrish, T., 2023. The Importance of Local Government and Police Leadership Relations, გვ. 23. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.calea.org/news/announcements/importance-local-government-and-police-leadership-relations> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

9 შეადარე. Tyler, T.R., 2006. Why People Obey the Law. Princeton: Princeton University Press, გვ. 87; Sunshine, J. and Tyler, T.R., 2003. The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. Law & Society Review, 37(3), გვ. 513; Kaariainen, J. and Siren, R., 2011. Trust in the Police, Generalized Trust and Reporting Crime. European Journal of Criminology, 8(1), გვ. 67.

10 შეადარე. Goldsmith, A., 2005. Police Reform and the Problem of Trust. Theoretical Criminology, 9(4), გვ. 443; Hurst-Wagner, M. and Oswald, M.E., 2012. Impact of Deception Detection Errors on Public's Trust in the Police. Legal and Criminological Psychology, 17(2), გვ. 296.

11 შეადარე. Cheung, J., 2005. Police Accountability. The Police Journal, 78(1), გვ. 5; Witkin, N., 2017. The Police-Community Partnership: Civilian Oversight as an Evaluation Tool for Community Policing. The Scholar: St. Mary's Law Review on Race and Social Justice, 18(2), გვ. 183.

ავტონომია პრობლემის ამოსაცნობად, მაგრამ ამავე დროს არსებობს შესაბამისი სამართლებრივი რეგულირება, რომელიც მას საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულებას აკისრებს. მხოლოდ ამ ორი ელემენტის – დეცენტრალიზაციისა და ანგარიშვალდებულების – ერთიანობა ქმნის გარემოს, სადაც პოლიცია გადაწყვეტილების მიღებისას კავშირშია კონკრეტული უბნის მოსახლეობასთან, რაც პოლიციას უქმნის იმიჯს, რომ ის საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი ადმინისტრაციული ორგანოა.

3. შედარებითი გამოცდილება

3.1 ამერიკის შეერთებული შტატები

პოლიციის განვითარება შეერთებულ შტატებში ინგლისში პოლიციის განვითარებას მიჰყვებოდა. ადრეულ კოლონიებში პოლიცია ორი ფორმით ფუნქციონირებდა. ის იყო როგორც არაფორმალური, ასევე კომუნალური, რომელსაც „მეთვალყურეობას“, ანუ კერძო, კომერციულ პოლიციას უწოდებდნენ.

შეერთებულ შტატებში საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ჩამოყალიბება საპოლიციო ისტორიის რამდენიმე მიმართულებით განვითარდა. აღსანიშნავია, რომ ადრეულ ეტაპზე საზოგადოების უსაფრთხოება მეტწილად მოხალისეობრივ სადარაჯო სისტემებს ემყარებოდა. მოგვიანებით უკვე გარკვეულმა ცვლილებებმა და პროფესიონალურმა პოლიციამ ეფექტიანობის მნიშვნელოვანი ზრდა უზრუნველყო, მაგრამ

ამავე დროს პოლიცია საზოგადოებას დააშორა. სწორედ პოლიციასა და საზოგადოების დისტანცირებამ და ქალაქების სოციალურ პრობლემებთან გამწვავებულმა დაპირისპირებამ გამოიწვია მოთხოვნა ახალი მოდელისადმი, რომელიც მოქალაქესთან უშუალო კონტაქტს აღადგენდა.¹²

ამერიკული ლიტერატურა საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის სამ ძირითად განზომილებას (კომპონენტს) გამოყოფს: პირველი ეხება პოლიციის ანგარიშვალდებულებას როგორც საზოგადოების, ისე შიდა საპოლიციო იერარქიის წინაშე. მეორე გულისხმობს პოლიციის ინტეგრაციას საკუთარ თემებში, რაც ნიშნავს, რომ პოლიციელები პირად ღონეზე ურთიერთობენ მოქალაქეებთან, იცნობენ საზოგადოების განწყობებსა და პრობლემებს და მუშაობენ მათ ერთობლივ მოგვარებაზე. მესამე განზომილება კი მოითხოვს, რომ პოლიცია ორიენტირებული იყოს ზოგადი პრობლემების იდენტიფიცირებასა და გადაჭრაზე და არა მხოლოდ კონკრეტულ დანაშაულებრივ ინციდენტებზე რეაგირებაზე.¹³

„Hillsborough County Sheriff's Office (HCSO) 1980-იანი წლებიდან იყენებს პოლიციის დეცენტრალიზებულ ფილოსოფიას. აღნიშნული მიდგომის ფარგლებში, ოლქი დაიყო გეოგრაფიულ სექტორებად, რამაც განაპირობა საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის სტრატეგიის დანერგვა. ამ სტრატეგიის ძირითადი ელემენტები მოიცავდა თითოეულ საპატრულო ზონაში საზოგადოებრივი რესუ-

12 შეადარე. Potter, G., 2013. The History of Policing in the United States. Eastern Kentucky University Police Studies Online. განთავსებულია: Transforming Our Communities Alliance Colorado, გვ. 2. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.tocacolorado.org/public-safety-reports/the-history-of-policing-in-the-united-states>> [წვდომის თარიღი 14.05.2026]; Kelling, G.L. and Moore, M.H., 1988. The Evolving Strategy of Policing. Perspectives on Policing, No. 4. Washington, DC: National Institute of Justice, გვ. 2.

13 შეადარე. Weisheit, R.A., Wells, L.E. and Falcone, D.N., 1994. Community Policing in Small Town and Rural America. Crime & Delinquency, 40(4), გვ. 551.

რსების ოფიცრების (Community Resource Deputies) დანიშვნას, სპეციალური კოორდინატორების ინსტიტუტის შემოღებას, საზოგადოებრივი პოლიციის მიმართულებით 180-საათიანი სპეციალიზებული სასწავლო კურსის (ტრენინგის) გავლასა და ამავე ოფიცრებისთვის სტანდარტული ოპერაციული პროცედურების (SOP) შემუშავებას.¹⁴

აღსანიშნავია, რომ XX საუკუნის მეორე ნახევარში ამერიკის შეერთებულ შტატებში პოლიციის საქმიანობის მიმართ საზოგადოებრივი დამოკიდებულება მნიშვნელოვნად შეიცვალა, რამაც პოლიციას განახლებული დამოკიდებულებების დანერგვის აუცილებლობა აიძულა. ცენტრალიზებული კონტროლის პოლიტიკა ვერ უზრუნველყოფდა დანაშაულის შემცირებას. შესაბამისად, აუცილებელი იყო საზოგადოების მოლოდინების გამართლება, რაც მათთან ურთიერთობის გარეშე გამორიცხული იყო.¹⁵

21-ე საუკუნეში ამერიკაში საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცია წარმოადგენს მრავალმხრივ და თანმიმდევრულ მობილიზებულ სისტემას, რომელიც დაინტერესებულია კანონმდებლობით მინიჭებული დისკრეციული უფლებამოსილებით თანაბრად და სწორად გადაანაწილოს. მისი ძირითადი მახასიათებლებია ინფორმაციისა და ანალიტიკის აქტიური გამოყენება. პოლიციის ეფექტური საქმიანობა, საბოლოო ჯამში, დამოკიდებულია მას და

საზოგადოებას შორის ურთიერთკავშირის გაღრმავებაზე. ამერიკის პოლიციის ძირითადი მიზანი მიმართულია მას და საზოგადოებას შორის ნდობის გაღრმავებისკენ, შესაბამისად იკლებს დანაშაული და უსაფრთხოება უფრო გარანტირებული ხდება.

უნდა ვისაუბროთ ისეთი ინსტიტუტის ჩამოყალიბებაზე, რომელმაც ხელი შეუწყო საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის განვითარებას და დღესაც აგრძელებს. Community Oriented Policing Services (COPS) ოფისი წარმოადგენს იუსტიციის დეპარტამენტის ფედერალურ განყოფილებას, რომელიც პასუხისმგებელია საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციური საქმიანობის ქვეყნის მასშტაბით განვითარებაზე. ეს არის ერთადერთი სააგენტო იუსტიციის დეპარტამენტში, რომლის სახელშიც ფიგურირებს „პოლიცია“. COPS ოფისი დაარსდა 1994 წელს და გახდა ქვეყნის დანაშაულთან ბრძოლაში სტრატეგიული წევრი, უზრუნველყოფილი გრანტებით, სხვადასხვა ცოდნის რესურსებით, ტრენინგებითა და ტექნიკური დახმარებით. წლების განმავლობაში COPS ოფისი იქცა მთავარ ორგანიზაციად, რომელთანაც სამართალდამცავი ორგანოები ქვეყნის მასშტაბით ურთიერთობენ და კვლავაც უსმენენ სფეროს საჭიროებებს, უზრუნველყოფენ რესურსებს, რომლებიც აუცილებელია დანაშაულის შემცირებისა და პოლიცია-

14 შეადარე. Perez, N.M., Bromley, M. and Cochran, J., 2017. Organizational Commitment among Sheriffs' Deputies during the Shift to Community-Oriented Policing. *Policing: An International Journal*, 40(2), გვ. 326. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/police40&id=319> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

15 შეადარე. White, J.R., 2004. *Defending the Homeland: Domestic Intelligence, Law Enforcement, and Security*. Belmont, CA: Wadsworth, მითითებულია: Brown, B., 2007. Community Policing in Post-September 11 America: A Comment on the Concept of Community-Oriented Counterterrorism. *Police Practice & Research*, 8(3), გვ. 247. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/gppr8&id=236> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

სა და საზოგადოებას შორის ნდობის განმტკიცებისთვის.¹⁶

ამასთან, ამერიკული გამოცდილება ერთგვაროვანი არ არის. საზოგადოებაზე ორიენტირებულ პოლიციას ხშირად უწევს კონკურენცია უფრო მკაცრ კონტროლზე და უსაფრთხოების სწრაფ დემონსტრირებაზე ორიენტირებულ მიდგომებთან, განსაკუთრებით ტერორიზმისა და მაღალი რისკის საფრთხეების კონტექსტში.¹⁷ სწორედ ამიტომ ამერიკული მაგალითი აჩვენებს, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცია მხოლოდ პროგრამის დაწერა არ არის; მისი მდგრადობა დამოკიდებულია იმაზე, შეძლებს თუ არა იგი უსაფრთხოების პოლიტიკის სხვა მოთხოვნებთან თანაარსებობას ისე, რომ არ დაკარგოს საზოგადოებრივი ნდობის, ურთიერთობისა და პრობლემების ერთობლივი გადაჭრის ძირითადი ღირებულებები.

3.2 დიდი ბრიტანეთი

დიდი ბრიტანეთის გამოცდილება საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციისთვის განსაკუთრებულია, რადგან სწორედ აქ იღებს სათავეს საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელი. ბრიტანულ კონტექსტში თანამედროვე საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცია მიზნად ისახავს პოლიციასა და

საზოგადოებას შორის პარტნიორული ურთიერთობის ჩამოყალიბებას, სადაც უსაფრთხოება განიხილება როგორც ერთობლივი პასუხისმგებლობა. ამ მოდელში პოლიცია მხოლოდ უკვე ჩადენილ დანაშაულზე არ რეაგირებს; იგი თანამშრომლობს საზოგადოებრივ ჯგუფებთან, ადგილობრივ ხელისუფლებასთან და სხვა ინსტიტუტებთან პრობლემების იდენტიფიცირებისა და პრევენციის მიზნით.¹⁸

აღსანიშნავია, რომ დიდი ბრიტანეთის შინაგან საქმეთა სამსახურმა (Home Office) გამოაქვეყნა ეროვნული პროგრამის National Reassurance Policing Programme (NRPP) შეფასების შედეგები, რომლებიც მიმდინარეობდა 2003 წლის აპრილიდან 2005 წლის აპრილამდე. პროგრამამ აჩვენა, რომ მთლიანობაში აღნიშნულმა მოდელმა დადებითი გავლენა მოახდინა დანაშაულზე, დანაშაულის აღქმასა და ანტისოციალურ ქცევაზე, უსაფრთხოების გრძნობასა და საზოგადოებრივი ნდობის გაზრდაზე პოლიციის მიმართ. ამ შედეგების გათვალისწინებით, ბრიტანეთის მთავრობამ მიზანშეწონილად ჩათვალა, რომ შექმნილიყო ყველა რეგიონში საკუთარი სამეზობლო პოლიციის ჯგუფი (neighbourhood policing team). ამ ნაბიჯმა აჩვენა, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელს კვლავ

- 16 შეადარე. Office of Community Oriented Policing Services, About the COPS Office. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://cops.usdoj.gov/node/501> [წვდომის თარიღი 14.05.2026]; Section 10001-10003, Public Safety Partnership and Community Policing Act of 1994, Title I of the Violent Crime Control and Law Enforcement Act of 1994. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3355/text/enr> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
- 17 შეადარე. Brown, B., 2007. Community Policing in Post-September 11 America: A Comment on the Concept of Community-Oriented Counterterrorism. Police Practice & Research, 8(3), გვ. 241. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/gppr8&id=236> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
- 18 შეადარე. Jones, T., 2001. The Politics of the Police. Criminal Justice, გვ. 480. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/crmcj1&id=453> [წვდომის თარიღი 14.05.2026]; Innes, M., 2006. Introduction: Reassurance and the "New" Community Policing. Policing and Society, 16(2), გვ. 95. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/pgsty16&id=94> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია სამართალდამცავ სისტემაში.¹⁹

ბრიტანული მოდელის მეორე მნიშვნელოვანი ელემენტია პროფესიული მომზადება და ინსტიტუციური მხარდაჭერა. პოლიციის საწყისი სწავლებისა და განვითარების პროგრამებმა, ხოლო მოგვიანებით პრობლემაზე ორიენტირებული და მტკიცებულებაზე დაფუძნებული საპოლიციო მიდგომების პოპულარიზაციამ, საზოგადოებაზე ორიენტირებული საქმიანობა პროფესიული სტანდარტის ნაწილად აქცია. ამით ბრიტანეთის გამოცდილება ცხადყოფს, რომ საზოგადოებასთან მუშაობა ვერ იქნება მხოლოდ „კეთილი ნებისა“ ან ინდივიდუალური ენთუზიაზმის საკითხი; მას უნდა ჰქონდეს სატრენინგო, ორგანიზაციული და მმართველობითი საფუძველი.²⁰

სამართლებრივი საკითხების გასაზრებლად მნიშვნელოვანია შევხვით Police Reform Act 2002-ს, რომელმაც Community Support Officers-ის ინსტიტუტს სამართლებრივი საფუძველი შეუქმნა. კანონი ითვალისწინებს, რომ პოლიციის უფროსს (Chief Officer) შეუძლია განსაზღვროს პოლიციის თანამშრომელი როგორც საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის თანამშემწე. ამასთან, იგი უნდა იყოს დარწმუნებული, რომ კანდიდატი მზადაა ამ როლისთვის, შესაბამისად, შეუძლია ეს ფუნქცია შეასრულოს და აქვს სათანადო მომზადება. ოფიცერს აქვს და-

წესებული უფლებამოსილებები და მოვალეობები, რომლებიც მოცემულია პოლიციის უფროსის გადაწყვეტილებაში ან/და კანონმდებლობაში.²¹

დიდი ბრიტანეთის კანონმდებლობიდან საქართველოსთვის მნიშვნელოვანია საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის მექანიზმების გაძლიერება. მართლწესრიგის ოფიცრის საქმიანობა უნდა შეფასდეს არა მხოლოდ სამართალდარღვევებზე რეაგირების რაოდენობით, არამედ საზოგადოებასთან კომუნიკაციის ხარისხით, მოქალაქეთა ნდობით, ადგილობრივი პრობლემების გამოვლენითა და მათზე კოორდინირებული რეაგირებით. ამისათვის აუცილებელია მოქალაქეთა საჩივრების მარტივი და ეფექტიანი განხილვის სისტემა, ადგილობრივ დონეზე რეგულარული საჯარო შეხვედრები და პოლიციის საქმიანობის გარე შეფასების მექანიზმების გაძლიერება. საჭიროების შემთხვევაში, შესაძლებელია დამოუკიდებელი ზედამხედველობის მოდელის განვითარებაც, თუმცა იგი უნდა დაექვემდებაროს სწორედ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მიზანს — ნდობის, ანგარიშვალდებულებისა და მოქალაქეებთან პარტნიორობის გაძლიერებას.

ამავდროულად, ბრიტანული გამოცდილება აჩვენებს შესაძლო რისკსაც: თუ ადგილობრივ ოფიცრებს მიეცემათ დე-

19 შეადარე. Tuffin, R., Morris, J. and Poole, A., 2006. An Evaluation of the Impact of the National Reassurance Policing Programme. London: Home Office, გვ. ix. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.gov.uk/government/publications/an-evaluation-of-the-impact-of-the-national-reassurance-policing-programme> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

20 შეადარე. Peace, R.J., 2006. Probationer Training for Neighbourhood Policing in England and Wales: Fit for Purpose? Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, 29(2), გვ. 336; Bullock, K. and others, 2022. Police Perceptions of Problem-Oriented Policing and Evidence-Based Policing: Evidence from England and Wales. Police Practice and Research, 23(6), გვ. 775. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://doi.org/10.1080/15614263.2022.2046568> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

21 მუხლი 38, Police Reform Act 2002 (UK). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/30/section/38> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

ცენტრალიზებული ავტონომია, მაგრამ ადგილობრივი საზოგადოებისა და გარე ზედამხედველობის მიმართ ანგარიშვალდებულება სათანადოდ არ გამყარდება, საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციაც შეიძლება გახდეს მხოლოდ ფართო დისკრეციის მქონე ადგილობრივი სამსახური. შესაბამისად, საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის ერთ-ერთი მთავარი არსი – იყოს ანგარიშვალდებული საზოგადოების წინაშე – გაქარწყვლება, ხოლო ოფიცერი წარმოგვიდგება, როგორც კლასიკური პოლიციის თანამშრომელი. ამიტომ ბრიტანეთის მაგალითის მთავარი გაკვეთილი საქართველოსთვის არის არა მხოლოდ ადგილობრივი ოფიცრის არსებობა, არამედ მისი სამართლებრივი სტატუსის, მომზადებისა და ანგარიშვალდებულების შეკრული მოდელი.

3.3 იაპონია

იაპონია საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ერთ-ერთ ყველაზე წარმატებულ მოდელად მიიჩნევა. მისი საფუძველი არის Koban-ისა და Chuzaisho-ს სისტემა – მცირე პოლიციური პოსტები ქალაქებსა და სოფლად, რომლებიც საზოგადოებასთან ყოველდღიურ, უშუალო ურთიერთობაზეა აგებული. ამ შემთხვევაში პოლიციელი კონკრეტულ ტერიტორიასთან მაქსიმალურად ახლოს არის, რეგულარულად სტუმრობს მოსახლეობას, აგროვებს ინფორმაციას ადგილობრივი გარემოს შესახებ, უწევს მოქალაქეებს კო-

ნსულტაციას და აქტიურად მონაწილეობს პრევენციულ საქმიანობაში.²²

აღსანიშნავია, რომ იაპონური მოდელის განსაკუთრებულობა ვლინდება იმაში, რომ იგი საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის საქმიანობას დიდ ყურადღებას უთმობს და მას მაღალ დონეზე აკონტროლებს. მნიშვნელოვანია, რომ პოლიციის ეს ობიექტები მხოლოდ რაიმე ქმედებაზე რეაგირების ადგილად არ განიხილება; იგი წარმოადგენს მოქალაქეებისთვის მნიშვნელოვან ინსტიტუციურ სივრცეს, სადაც მათთვის ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორებიცაა: უსაფრთხოება, მართლწესრიგი და ზოგადი სოციალური პრობლემები, ერთიან სისტემაში ექცევა. აღნიშნული კი უზრუნველყოფს ისეთ შედეგს, როდესაც პოლიცია და საზოგადოება ერთიანად ახდენენ დანაშაულის პრევენციას.²³

იაპონიაში დანერგილმა ახალმა მიდგომებმა საფუძველი ჩაუყარა მნიშვნელოვან რეფორმებს საპოლიციო უწყებებში. გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ეროვნული პოლიციის აკადემია ამზადებს უფროს ოფიცრებს და ატარებს კვლევებს. მას აქვს სხვადასხვა მიმართულების სასწავლო დეპარტამენტები, როგორებიცაა: საზოგადოებრივი უსაფრთხოება, გამოძიება, ტრანსპორტი და მართლწესრიგის დაცვა. აკადემიაში ასევე მოქმედებს სპეციალიზებული ცენტრები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მაღალ დონეზე მომზადებასა და კვლევას, მათ შორის საერთაშორისო თანამშრომ-

22 შეადარე. Araki, N., 1988. The Role of Police in Japanese Society. Law & Society Review, 22(5), გვ. 1034. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/lwsocrw22&id=1037> [წვდომის თარიღი 14.05.2026]; National Police Agency, 2021. Police of Japan 2021. Tokyo: National Police Agency, გვ. 13. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/police-of-japan2021/003/003/003-1.pdf [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

23 შეადარე. Aldous, C. and Leishman, F., 2001. Worlds Apart? Policing in Japan and Britain. Criminal Justice Matters, 44(1), გვ. 20. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.crimeandjustice.org.uk/sites/default/files/09627250108552899.pdf> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

ლობისა და ფინანსური დანაშაულის მიმართულებით.²⁴ პარალელურად პოლიცია, საზოგადოებრივ მოხალისეებთან თანამშრომლობით, ცდილობს არასრულწლოვანთა დანაშაულის ადრეულ ეტაპზე გამოვლენას და მათ დროულ მხარდაჭერას, განსაკუთრებით დანაშაულის მაღალი რისკის ზონებში. ის ასევე კონტაქტს ამყარებს განმეორებითი დანაშაულის ჩადენის რისკის მქონე ახალგაზრდებთან და ეხმარება მათ რეაბილიტაციაში კონსულტაციებით, სახლში ვიზიტებითა და საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩართვით.²⁵ გარდა ამისა, პოლიცია ზრდის საზოგადოების ცნობიერებას არასრულწლოვანთა დანაშაულის მიზეზებზე და ხელს უწყობს ახალგაზრდების მხარდაჭერის სისტემურ განვითარებას.

იმის უზრუნველსაყოფად, რომ პოლიციამ შეძლოს საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ღონისძიებებში არსებული ხარვეზების თავიდან აცილება და სათანადოდ უპასუხოს სხვადასხვა გამოწვევას — მათ შორის ზემოთ აღნიშნულ დანაშაულებს — იაპონიაში სწრაფად ცვალებადი სოციალური ვითარების პირობებში, პოლიცია მიზნად ისახავს რესურსების პრიორიტეტულ განაწილებას საპოლიციო სტრუქტურების შიდა საზღვრების მიღმა და ეფექტიან, დაბალანსებულ ორგანიზაციულ მართვას. ეს, მთლიანობაში, აუმჯობესებს საპოლიციო სისტემის ფუნქციონირებას და ამით დააკმაყოფილებს საზოგადოების მოლოდინსა და ნდობას.²⁶

საქართველოსთვის იაპონური გამოცდილების ყველაზე მისაღები მიდგომა არის ადგილობრივი, მცირე ზომის საპო-

ლიციო პუნქტების (სივრცეების) განთავსების იდეა, სადაც იქნება პოლიციელი, რომელსაც მუდმივი კონტაქტი ექნება საზოგადოებასთან. იაპონია აჩვენებს, რომ ნდობა იზრდება მაშინ, როდესაც ოფიცერი მოქალაქისთვის ცნობილია, ტერიტორია მისთვის ნაცნობია და კომუნიკაცია შემთხვევითი არ არის. თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ ამ მოდელის წარმატება ემყარება მაღალ პროფესიულ დისციპლინასა და წესების ერთობლიობას; ამიტომ მისი გადმოტანა შეუძლებელია მხოლოდ ფორმალური სტრუქტურული კოპირებით.

3.4 ნიდერლანდები

ნიდერლანდების საპოლიციო პრაქტიკა ბოლო რამდენიმე ათწლეულია მიჰყვება საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ჩამოყალიბების გლობალურ ტენდენციას. ისტორიულად, ნიდერლანდური პოლიციის სისტემას გააჩნდა ტრადიციული, რეაგირებაზე ორიენტირებული მიდგომები, მაგრამ 1970-იანი წლების შემდეგ დაიწყო ექსპერიმენტული პროექტები მოსახლეობასთან უშუალო კომუნიკაციისა და პრობლემების პრევენციის მიმართულებით. ამან საფუძველი ჩაუყარა ნამდვილი „საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის“ მოდელის განვითარებას, რომელიც აერთიანებს პრობლემებზე ჩართულობას, პარტნიორობას და წინასწარ დაგეგმილ პრევენციულ საქმიანობას საზოგადოებასთან ერთად. ნიდერლანდური პოლიცია ცდილობს დაკარგოს „მხოლოდ ძალის მატარებელი“ იმიჯი და გახდეს საზოგადოე-

24 შეადარე. National Police Agency, 2021. Police of Japan 2021. Tokyo: National Police Agency, გვ. 6. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/police-of-japan2021/POJcontents.html [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

25 იქვე. გვ. 21.

26 შეადარე. National Police Agency, 2022. Crime Situation in 2022, გვ. 6. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.npa.go.jp/english/crime_situation_in_2022_en.pdf [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

ბისთვის უფრო მიმზიდველი და ნდობით აღსავსე ინსტიტუტი.²⁷

1977 წლის დოკუმენტმა „Politie in Verandering“ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა. მან მკვეთრად გააკრიტიკა ტრადიციული, ავტორიტარული და მხოლოდ რეაქტიულ პასუხებზე ორიენტირებული მოდელი და პოლიციას შესთავაზა პროაქტიული, პრევენციული და საზოგადოებასთან თანამშრომლობაზე დაფუძნებული სტრატეგია. ამ კონცეფციამ არა მხოლოდ პოლიციური ტექნიკა, არამედ პოლიციის საზოგადოებრივი როლის აღქმაც შეცვალა: პოლიცია აღარ უნდა ყოფილიყო დახურული სტრუქტურა, რომელიც მხოლოდ მოთხოვნებზე პასუხობს; იგი საზოგადოების მხარდაჭერისა და პარტნიორობის გარეშე ვერ მიღწევდა დანაშაულის პრევენციას.²⁸

1997 წელს, ფრანგული „maisons de justice“-ისა და ამერიკული community justice პროგრამის შთაგონებით, ნიდერლანდებში დაიწყო პროექტი სახელწოდებით „Justitie in de buurt“, რაც ორმაგ მნიშვნელობას ატარებს: „სამეზობლო მართლმსაჯულება“ და „მართლმსაჯულება ახლოს“. იდეა იყო ისეთი ოფისების გახსნა, სადაც პროკურორი და სხვა სასამართლო ინსტიტუტები შეძლებდნენ პრობლემებზე ორიენტირებულად მუშაობას, საზოგადოებასთან ახლოს და ასევე სხვა ოფიციალურ ორგანოებთან ახლოს — როგორცაა პოლიცია, ადგილობრივი ადმინისტრაცია, სოციალური კეთილ-

დღეობის ორგანიზაციები და სხვა.²⁹

ნიდერლანდების 2012 წლის პოლიციის შესახებ კანონში საზოგადოებაზე ორიენტირებულ პოლიციასთან დაკავშირებული სავალდებულო დებულება (მუხლი 38a) არის ის, რომ „ყოველ 5000 მცხოვრებზე უნდა არსებობდეს მინიმუმ ერთი საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ოფიცერი.“ პოლიციის აქტის საპარლამენტო განხილვის დროს ეს დებულება კანონში დაემატა პარლამენტის წევრების ინიციატივით. მათ ჰქონდათ შემოთქმა, რომ ეროვნული პოლიციის სისტემის შექმნას შესაძლოა უარყოფითი გავლენა მოეხდინა ადგილობრივ პოლიცირებაზე და ასევე საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ოფიცრების ხელმისაწვდომობაზე მოსახლეობისთვის. თუმცა, მიუხედავად ამ დებულების არსებობისა, ნიდერლანდების პოლიციის აქტი არ იძლევა დამატებით ინფორმაციას ამ ოფიცრების კონკრეტული ფუნქციების შესახებ.³⁰

ნიდერლანდების მაგალითი ცხადყოფს, რომ კანონმდებლობა შეიძლება აღგენდეს მინიმალურ სტრუქტურულ გარანტიას, მაგრამ მოდელის რეალური წარმატება მაინც იმაზეა დამოკიდებული, როგორ განიმარტება ოფიცრის როლი, რამდენად ინტეგრირებულია იგი ადგილობრივ გუნდში, რამდენად შეუძლია პრობლემების პროაქტიული იდენტიფიცირება და რამდენად მჭიდროდ თანამშრომლობს მუნიციპალურ და სოციალურ

27 შეადარე. Jackson, J.L. and ter Voert, M.J., 2000. From the Outside Looking In: A Researcher's View of Current Policing Practice in the Netherlands. *International Journal of Police Science & Management*, 2(4), გვ. 361. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/injposcim2&id=374> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

28 იქვე.

29 შეადარე. Boutellier, H., 1997. Right to the Community: Neighbourhood Justice in the Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 5(4), გვ. 43. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/eurjcp5&id=373> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

30 Article 38a, Police Act 2012 (Netherlands). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0031788/> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

პარტნიორებთან. სწორედ ეს გარემოებები განასხვავებს საზოგადოებაზე ორიენტირებულ პოლიციას უბრალო ტერიტორიული დანაწილებისაგან.

3.5. შედარებითი ანალიზიდან გამომდინარე დამატებითი შეფასებები

ჩვენ მიერ მიმოხილული ქვეყნების მაგალითებიდან გამოიკვეთა, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან ინსტიტუციური ფორმით, მაგრამ მათ გარკვეული საერთოც აქვთ. კერძოდ, ყველა ქვეყნის კანონმდებლობა ითვალისწინებს ტერიტორიულ პასუხისმგებლობას: ოფიცერს აქვს არა ფორმალურად საზოგადოებასთან ურთიერთობის ფუნქცია, არამედ ის ყოველდღიურად არის დაკავშირებული საზოგადოებასთან. რაც მთავარია, პოლიციას საზოგადოებასთან ურთიერთობა არ უწევს შემთხვევით ან კონკრეტულად რაიმე პრობლემის დროს; იგი სტრუქტურირებულია, რეგულარულად და წინასწარ განსაზღვრული ფორმით ურთიერთობს საზოგადოების თითოეულ წევრთან. კანონმდებლობით, სრულყოფილად თუ არა, გარკვეულწილად მაინც არის განსაზღვრული ოფიცერის სტატუსი, ამას ადასტურებს ფუნქციების გამოყოფა. ამასთან, ძალზე მნიშვნელოვანია პროფესიული მომზადება, რომელიც განიხილება სავალდებულო მოთხოვნად, რაც ზრდის ოფიცერის კვალიფიკაციის შესაძლებლობას. აღნიშნული ნიშნების გარეშე საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელი კარგავს თავის ფუნქციას და მხოლოდ დეცენტრალიზებული პატრულირების მოდელად რჩება.

ამერიკული, ბრიტანული, იაპონური და ნიდერლანდური გამოცდილების შედარება კიდევ სხვა მნიშვნელოვან გარემოებას გამოკვეთს: ოფიცერი ეფექტურად

მუშაობს მაშინ, როცა მას უწევს პრობლემებზე რეაგირება და ანალიზზე დაფუძნებული მიდგომების გამოყენება. ანუ, მხოლოდ საზოგადოებასთან ურთიერთობა და პრობლემების დაფიქსირება არ არის საკმარისი; მისი საქმიანობის ეფექტიანობისთვის კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ამ პრობლემათა გამომწვევი მიზეზების სიღრმისეული ანალიზი.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია ბალანსის დაცვა, რაც გულისხმობს ოფიცერის მიერ დამოუკიდებელი გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობას, ერთი პირობის დაცვით – შეზღუდული დისკრეციის ფარგლებში. ბრიტანული და ნიდერლანდური გამოცდილება ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საყურადღებოა: ორივე სისტემა ცდილობს ადგილობრივი საპოლიციო საქმიანობის გაძლიერებას, მაგრამ ამავე დროს ინარჩუნებს სამართლებრივ და ადმინისტრაციულ მექანიზმებს, რომლებიც ოფიცერის საქმიანობას კონტროლირებადსა და შეფასებადს ხდის. საქართველოსთვის ეს ნიშნავს, რომ მართლწესრიგის ოფიცერის როლის გაძლიერება არ უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ უფლებამოსილებების გაზრდით; პარალელურად აუცილებელია მისი საქმიანობის მიზნების, ადგილობრივი ანგარიშვალდებულებებისა და შეფასების კრიტერიუმების მკაფიოდ განსაზღვრა.

4. საქართველო: მოქმედი წესები და პრაქტიკული შეფერხებები

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, პოსტ-საბჭოთა სახელმწიფოებმა დაიწყეს ამბიციური ტრანსფორმაციის პროცესი სხვადასხვა სფეროში. საქართველოსთვის საპოლიციო სისტემის რეფორმა იქცა ცენტრალურ საკითხად, რათა აღმოფხვრილიყო წარსულის ნაშ-

თები და სამართალდამცავი ორგანოები შესაბამისობაში მოსულიყო დემოკრატიულ პრინციპებთან. პოსტ-საბჭოთა სახელმწიფოებში პოლიციური რეფორმა ჩვეულებრივ ისახავს ერთ-ერთ სამ ძირითად მიზანს: რეპრესიული ინსტიტუტების დაშლა, ეკონომიკური კრიზისის შედეგად გაჩენილი კრიმინალური ელემენტების კონტროლი და საზოგადოებისთვის პოლიციის საქმიანობის ზედამხედველობის უფლებამოსილების მინიჭება.³¹

საბჭოთა პერიოდის დამკვიდრებულმა პრაქტიკამ მნიშვნელოვანი კვალი დაამჩნია ქართული პოლიციის განვითარებას. ცხადია, რომ იმდროინდელი გამოცდილება ვერანაირ შედეგს ვერ გამოიღებდა ახალი საპოლიციო სისტემის ჩამოყალიბების ასპარეზზე. წარსული მიდგომების ინერციით გაგრძელებამ ქვეყანა მიიყვანა იმ რეალობამდე, რომ საბჭოთა პოლიციის გავლენა ისევ იგრძნობოდა საქართველოში. შესაბამისად, იმ პერიოდის სისტემური მიდგომა პირდაპირ წინააღმდეგობაში მოდიოდა საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელთან.

საქართველოში პოლიციის სისტემის განვითარება მჭიდროდ არის დაკავშირებული სახელმწიფოს დემოკრატიული ინსტიტუტების ჩამოყალიბებასთან. აღსანიშნავია, რომ დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, საქართველოს პოლიცია ხანგრძლივი დროის განმავლობაში დარჩა საბჭოთა პოლიციის მოდელის გა-

ვლენის ქვეშ. მკაცრად ცენტრალიზებული კონტროლის პირობებში გატარებულმა რეპრესიულმა პოლიტიკამ განაპირობა სისტემური კორუფციის ზრდა და სამართალდამცავი ორგანოების მიმართ საზოგადოების ნდობის სრული დაკარგვა. ამგვარმა კრიზისულმა ვითარებამ გამოიწვია პოლიციის ფუნდამენტური რეფორმის საჭიროება. გასათვალისწინებელია, რომ დემოკრატიული და სამართლებრივი სახელმწიფოს ღირებულებები მოითხოვს პოლიციის სისტემისა და ფუნქციების ახლებურ გააზრებასა და ახალი მიდგომების შემუშავებას. სწორედ ამ ამოცანის შესრულებას ემსახურება საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის კონცეფცია, რომელიც გულისხმობს პოლიციის მიერ მოქალაქეთათვის საზოგადოების საჭიროებებზე მორგებული სერვისის შეთავაზებას.³²

უნდა ითქვას, რომ 2004 წლის შემდეგ მნიშვნელოვანი რეფორმები გატარდა სამართალდამცავ უწყებებში. რეფორმის მიზანს წარმოადგენდა საზოგადოების ნდობის ამაღლება პოლიციის მიმართ, კორუფციის აღმოფხვრა და საკანონმდებლო რეგულაციების დახვეწვა.³³ გატარებულმა რეფორმამ შეცვალა სამართალდამცავი უწყებების სტრუქტურა და მიდგომები გადაწყვეტილების მიღებისას, რასაც დაემატა საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის დანერგვა. საზოგადოებაზე ორიენტირე-

31 შეადარე. Marat, E., 2013. Reforming the Police in Post-Soviet States: Georgia and Kyrgyzstan. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press, გვ. 1, 4-5. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://press.armywarcollege.edu/monographs/316> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

32 შეადარე. იზორია, ლ., რედ., 2015. საპოლიციო სამართალი. თბილისი: შსს აკადემია, გვ. 321; Kupatadze, A., 2012. Police Reform in Georgia. Affiliated Fellow, გვ. 6. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://css.ge/wp-content/uploads/2019/07/kupatadze_police_eng.pdf [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

33 შეადარე. Meladze, G. and others, 2024. Community Policing Reform in Post-Soviet Georgia: Decoding the Persistent Challenges through Soviet Legacies. Constitutional Law Review, 17, გვ. 57. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://clr.iliauni.edu.ge/index.php/journal/article/view/169> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

ბული მიდგომის დანერგვა დაიწყო 2005 წელს, როდესაც საპატრულო პოლიციის დეპარტამენტში შეიქმნა რაიონული საპატრულო ინსპექტორების განყოფილება. საპატრულო ინსპექტორები, რომლებიც მთელი ქვეყნის მასშტაბით ოპერირებდნენ, ასრულებდნენ საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამის ფუნქციებსა და მოვალეობებს. განსაკუთრებული აქცენტი კი საზოგადოებასთან ურთიერთობასა და დანაშაულის პრევენციაზე კეთდებოდა, როგორც ეს განსაზღვრული იყო სტანდარტული ოპერაციული პროცედურებით. ამ მოდელის მიზანი იყო საზოგადოების ჩართულობა დანაშაულის შემცირების კუთხით და სამართალდამცავი უწყებების მიმართ ნდობის გაღრმავება, რაც, თავის მხრივ, განაპირობებდა მოქალაქეთა მხრიდან პოლიციასთან უფრო ფართომასშტაბიან კონტაქტს. უნდა ითქვას, რომ ამ მოდელის სრულფასოვანი განვითარება ვერ განხორციელდა,³⁴ რაც მრავალი ფაქტორით იყო განპირობებული და რაზეც ქვემოთ გვექნება საუბარი. დღესდღეობით განსახორციელებელია მნიშვნელოვანი რეფორმა ამ მიმართულებით, რათა პრაქტიკაში რეალურად გახდეს შესაძლებელი აღნიშნული მოდელის ფუნქციონირება და იგი მხოლოდ «პოლიციის შესახებ» კანონში არსებულ ფორმალურ ჩანაწერად არ დარჩეს.³⁵

საქართველოში საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ძირითადი გამოწვევა არის არა მხოლოდ „გაძლიერება“, არამედ მისი შინაარსობრივი აღდგენა. თუ მართლწესრიგის ოფიცერის საქმიანობა პრაქტიკაში ჩვეულებრივ საპო-

ლიციო ფუნქციებთან გაიგივდება, მოქალაქისთვის გაუგებარი დარჩება, რით განსხვავდება ეს ინსტიტუტი ნებისმიერი სხვა ტერიტორიული პოლიციური ერთეულისგან. საზოგადოებაზე ორიენტირებული მოდელი კი სწორედ განსხვავებული როლის არსებობას მოითხოვს: ოფიცერმა უნდა იცოდეს თავისი უბანი, უნდა იყოს ხილული და ხელმისაწვდომი, სისტემურად უნდა ატარებდეს შეხვედრებს, უნდა აკავშირებდეს სხვადასხვა ადგილობრივ სერვისს და უნდა ფლობდეს ისეთ დისკრეციას, რომელიც პრობლემის პრევენციულ გადაწყვეტას შეუწყობს ხელს.

უნდა აღინიშნოს, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის სპეციალურ დებულებებს შეიცავს საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2019 წლის 13 დეკემბრის №102 ბრძანება.³⁶

ამ ბრძანების ტერმინთა განმარტებაში აღნიშნულია, თუ ვინ არის მართლწესრიგის ოფიცერი და რა ფუნქციები და კომპეტენციები აქვს მას. ბრძანებაში მითითებული ფუნქციები და კომპეტენციები ძალზე მოცულობითია და მიემართება არა მხოლოდ წმინდად ოფიცერის საქმიანობისკენ, არამედ ზოგადი საპოლიციო ღონისძიებების განხორციელებისაკენ. ასე, მაგალითად: არალეგალურ მიგრაციასთან დაკავშირებით პრევენციულ ღონისძიებებში მონაწილეობა; საჭიროების შემთხვევაში და კანონით გათვალისწინებული საფუძვლების არსებობისას, არასრულწლოვანთა მიმართ გადამისამართების მექანიზმის გამოყენება; ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა ქონების მართლსა-

34 იქვე. გვ. 60.

35 იქვე. გვ. 70.

36 საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის ბრძანება „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს გამომძიებლების, დეტექტივების, უბნის უფროსი ინსპექტორების, უბნის ინსპექტორების, უბნის უმცროსი ინსპექტორების, მართლწესრიგის ოფიცერების, დეტექტივების (ანალიტიკოსების) და ინსპექტორების (მორიგეების) საქმიანობის წესის დამტკიცების შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4708156>> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

წინააღმდეგო ხელყოფისაგან დაცვა. ზემოაღნიშნული ფუნქციები და კომპეტენციები, რა თქმა უნდა, გადატვირთავს მართლწესრიგის ოფიცრის საქმიანობას. მითითებული ფუნქციები და კომპეტენციები გარკვეულწილად დუბლირებს იმ სტრუქტურების ამოცანებს, რომელთაც სპეციალური კანონით ევალებათ აღნიშნული ღონისძიებების განხორციელება.

4.1. საქართველოს კონტექსტში მოდელის შეფერხების ძირითადი მიზეზები

საქართველოსთვის საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის ეფექტიანი განხორციელების პირველი სისტემური დაბრკოლება არის ფუნქციური გაუმიჯნაობა. აღნიშნული გულისხმობს შემთხვევას, როდესაც ერთი და იგივე ინსტიტუტი ერთდროულად პასუხისმგებელია როგორც საზოგადოებასთან პარტნიორობაზე, ისე მრავალფეროვან ადმინისტრაციულ, საპოლიციო და კონტროლის ფუნქციებზე.

მეორე დაბრკოლება სამართლებრივი ნორმების ზოგად ხასიათს უკავშირდება. მოქმედი წესები მართლწესრიგის ოფიცრის ფუნქციებსა და ვალდებულებებს საკმარისი სიზუსტით არ განსაზღვრავს. შედეგად, უწყებას რჩება ფართო დისკრეცია, თავად გადაწყვიტოს, რა ფორმით და რა ფარგლებში განახორციელებს აღნიშნულ ფუნქციებს. ეს კი ართულებს ოფიცრის როლის მკაფიო გამიჯვნას და პრაქტიკაში მოდელის ერთგვაროვან განხორციელებას.

მესამე პრობლემა პროფესიული იდენტობის საკითხია. კერძოდ, საპოლიციო სისტემაში უპირატესობა კვლავ ენიჭება ძალისმიერ და ოპერატიულ საქმიანობას, რის გამოც თანამშრომლები ძირითადად ამ მიმართულებით იტვირთებიან. შესაბამისად, საზოგადოებაზე ორიენტირებული

საქმიანობა ფორმალურ ხასიათს იღებს და მის მიმართ ყურადღება კლებულობს.

მეოთხე პრობლემა მოქალაქეების ქცევა და ზოგადად, კულტურული დამოკიდებულებაა აღნიშნული მოდელის მიმართ. საბჭოთა პერიოდიდან დღემდე საზოგადოების წევრები მიიჩნევენ, რომ სხვის საქმეში ჩარევა მათ საფრთხეს მოუტანთ. შესაბამისად, ისინი მაქსიმალურად დისტანცირდებიან სხვისი პრობლემებისგან.

მეხუთე პრობლემა არის თავად უწყების მიერ პრიორიტეტების განსაზღვრა. კერძოდ, თუ უწყება თანამშრომლის საქმიანობას აფასებს იმით, თუ რამდენი ჯარიმა გამოწერა ან რამდენი ადამიანი დააკავა, აღნიშნული ვერ გამოიღებს შედეგს დანაშაულის პრევენციის კუთხით.

მექვესე მიზეზი არის ადგილობრივ თვითმმართველობასთან კავშირის არქონა. კერძოდ, აუცილებელია მჭიდრო თანამშრომლობის არსებობა ისეთ ინსტიტუტებთან, როგორიცაა, მაგალითად, სკოლები და მუნიციპალური სამსახურები.

დასკვნა

საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის განვითარებამ და ჩამოყალიბებამ მნიშვნელოვანი ევოლუცია განიცადა. ნათელია, რომ ყველა ქვეყნის კანონმდებლობა ვერ იქნება იდეალურად სრულყოფილი და ვერ შეასრულებს აღნიშნული მოდელის მნიშვნელოვან ფუნქციებს. მიუხედავად ამისა, ჩემ მიერ მიმოხილული იქნა ოთხი ქვეყნის გამოცდილება საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელის ჩამოყალიბებისა და პრაქტიკული განვითარების თვალსაზრისით, სადაც ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანი წინსვლა აღინიშნა.

შედარებითი ანალიზი აჩვენებს, რომ

ამერიკის შეერთებული შტატების გამოცდილება მნიშვნელოვანია, რადგან იგი კარგად წარმოაჩენს, როგორ შეიძლება შეიცვალოს პოლიციის ორგანიზება და როგორ უნდა იმუშაოს პოლიციამ კონკრეტული პრობლემების გადაჭრაზე; დიდი ბრიტანეთი – სამართლებრივი სტატუსისა და პროფესიული მომზადების მნიშვნელობაზე; იაპონია — იმაზე, რამდენად მნიშვნელოვანია, რომ პოლიციელი ყოველდღიურად იყოს მოქალაქეებთან ახლოს და მათთვის ხილული; ხოლო ნიდერლანდების გამოცდილება აჩვენებს ადგილობრივი ხელმისაწვდომობისა და სამართლებრივი გარანტიების მნიშვნელობას. ეს მაგალითები ადასტურებს, რომ პოლიცია უფრო ეფექტიანია მაშინ, როდესაც ის საზოგადოებასთან ახლოს არის და ეს კავშირი რეალური ორგანიზაციული და სამართლებრივი წესებით არის გამყარებული.

საქართველოს შემთხვევაში მთავარი პრობლემა მდგომარეობს იმაში, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიციის მოდელი ნაწილობრივ ოფიციალურად არის ჩამოყალიბებული, თუმცა პრაქტიკაში მისი ძირითადი შინაარსი ჯერ კიდევ სუსტია. მართლწესრიგის ოფიცრის სხვადასხვა საპოლიციო და ადმინისტრაციული ამოცანით დატვირთვა ამცირებს მის შესაძლებლობას, აქტიურად ითანამშრომლოს მოქალაქეებთან და საზოგადოებასთან მუდმივი კავშირი შეინარჩუნოს. ამიტომ, მოდელის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია მიზნის სწორად განსაზღვრა, კანონის გაუმჯობესება, თანამშრომლების გადამზადება და ადგილობრივ დონეზე თანამშრომლობის გაძლიერება. მხოლოდ ამ შემთხვევაში იქნება შესაძლებელი, რომ საზოგადოებაზე ორიენტირებული პოლიცია საქართველოში რეალურად გადაიქცეს დანაშაულის პრევენციის, ნდობის ზრდისა და დემოკრატიული სამართალდამცავი კულ-

ტურის ერთ-ერთ მთავარ საყრდენად.

პირველი რეკომენდაცია არის სამართლებრივი სტატუსის დაზუსტება. მართლწესრიგის ოფიცრის ფუნქციები უნდა გაიმიჯნოს კლასიკური საპოლიციო, საგამოძიებო და სხვადასხვა დარგობრივი ადმინისტრაციული კონტროლის მქონე ამოცანებისგან. ეს არ ნიშნავს, რომ ოფიცერს არ უნდა შეეძლოს სამართალდარღვევებზე რეაგირება, თუმცა, მისი მთავარი როლი უნდა იყოს საზოგადოებასთან თანამშრომლობა, პრობლემების დროულად აღმოჩენა, უსაფრთხოების მდგომარეობის გაანალიზება და სხვადასხვა უწყებასთან კოორდინაცია.

მეორე რეკომენდაცია ადგილობრივ დონეზე მოქალაქეებისთვის პოლიციის ხელმისაწვდომობის გაზრდას უკავშირდება. საქართველოსთვის განსაკუთრებით საინტერესოა იაპონიის მცირე პოლიციური პოსტების გამოცდილება და ნიდერლანდების wijkagent-ის (საუბნო ოფიცრის) ტერიტორიული მოდელი. ორივე მაგალითი აჩვენებს, რომ მოქალაქეს უნდა ჰქონდეს მუდმივი და მარტივი კავშირი კონკრეტულ პოლიციელთან, რომელიც მის უბანს კარგად იცნობს. ამ სისტემების პირდაპირ გადმოტანა საქართველოსთვის აუცილებელი არ არის, თუმცა საჭიროა ისეთი მექანიზმის შექმნა, რომელიც მოქალაქეს მისცემს საშუალებას, მუდმივად და მარტივად დაუკავშირდეს კონკრეტულ მართლწესრიგის ოფიცერს. ოფიცერმა კარგად უნდა იცოდეს თავისი ტერიტორია, რეგულარულად შეხვდეს მოქალაქეებს და ადგილობრივი უსაფრთხოების საკითხებზე წინასწარ იმუშაოს. მხოლოდ ამ შემთხვევაში გახდება ეს მოდელი პრაქტიკაში რეალურად მოქმედი და არა მხოლოდ ფორმალურად არსებული.

მესამე რეკომენდაცია ეხება მართლწესრიგის ოფიცრების სპეციალურ მომზადებას. საზოგადოებაზე ორიენტირებული

პოლიციის მოდელი მხოლოდ ზოგადი ინსტრუქციებით ვერ იმუშავებს. საჭიროა ცალკე სასწავლო პროგრამა, სადაც ოფიცრები შეისწავლიან მოქალაქეებთან კომუნიკაციას, კონფლიქტის მშვიდობიანად მოგვარებას, პრობლემების ანალიზს, მონაცემების გამოყენებას, ადგილობრივ ხელისუფლებასთან თანამშრომლობას, არასრულწლოვნებთან მუშაობას და მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებების გათვალისწინებას. დიდი ბრიტანეთის გამოცდილება აჩვენებს, რომ ასეთი მოდელი წარმატებით მუშაობს მაშინ, როდესაც ოფიცრს შესაბამისი ცოდნა, უნარები და მუდმივი პროფესიული მხარდაჭერა აქვს.

მეოთხე რეკომენდაცია ანგარიშვალდებულების გაძლიერებას უკავშირდება. ადგილობრივ დონეზე უნდა არსებობდეს ისეთი მექანიზმები, რომლებიც მართლწესრიგის ოფიცრის საქმიანობას შეაფასებს არა მხოლოდ დაკავებების ან სამართალდარღვევებზე რეაგირების რაოდენობით, არამედ მოქალაქეებთან კომუნიკაციით, ნდობის ხარისხითა და ადგილობრივი პრობლემების მოგვარებით. ამ მიზნის მისაღწევად საჭიროა რეგულარული შეხვედრები მოსახლეობასთან, მუნიციპალიტეტთან ერთად უსაფრთხოების პრიორიტეტების განსაზღვრა და საჩივრების მარტივი და გამჭვირვალე განხილვის წესი.

მეხუთე რეკომენდაცია დამოუკიდებელი ზედამხედველობის ორგანოს შექმნას გულისხმობს, დიდი ბრიტანეთის

Independent Office for Police Conduct-ის მსგავსად. ასეთი ორგანო უნდა იყოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსგან დამოუკიდებელი და მისი მთავარი ფუნქცია უნდა იყოს პოლიციის საქმიანობაზე გარე კონტროლის განხორციელება. ეს ნიშნავს, რომ თუ მოქალაქეს ექნება პრეტენზია პოლიციელის ქმედებაზე, საკითხი არ უნდა შეისწავლოს მხოლოდ თვითონ პოლიციამ ან სამინისტროს შიდა სამსახურმა; იგი უნდა შეისწავლოს ცალკე, დამოუკიდებელმა ორგანომ. ასეთი ორგანო შეაფასებს როგორც კონკრეტული პოლიციელის შესაძლო გადაცდომას, ისე იმ სისტემურ პრობლემებსაც, რომლებიც პოლიციის საქმიანობაში შეიძლება არსებობდეს. მისი არსებობა გააძლიერებს გამჭვირვალობას, ანგარიშვალდებულებას და მოქალაქეთა ნდობას პოლიციის მიმართ.

მეექვსე რეკომენდაცია საზოგადოების ჩართულობის გაძლიერებას ეხება. მოქმედ სამართლებრივ წესებში პირდაპირ უნდა ჩაიწეროს, რომ მართლწესრიგის ოფიცრს ევალება მოქალაქეებთან რეგულარული კომუნიკაცია, საჯარო შეხვედრების გამართვა და სკოლებთან, უნივერსიტეტებთან, მუნიციპალიტეტთან და ადგილობრივ ჯგუფებთან თანამშრომლობა. ეს ვალდებულება აუცილებელია, რათა საზოგადოებასთან ურთიერთობა მხოლოდ ფორმალური არ იყოს და რეალურად დაეხმაროს ნდობის გაზრდასა და ადგილობრივი პრობლემების გამოვლენას.

ბიბლიოგრაფია

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. იზორია, ლ., "რედ." 2015. საპოლიციო სამართალი. თბილისი: შსს აკადემია.
2. Aldous, C. and Leishman, F., 2001. Worlds Apart? Policing in Japan and Britain. Criminal Justice Matters, 44(1). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.crimeandjustice.org.uk/sites/default/files/09627250108552899.pdf> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
3. Araki, N., 1988. The Role of Police in Japanese Society. Law & Society Review, 22(5). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/lwsocrw22&id=1037> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
4. Bayley, D.H., 1991. Problem-oriented Policing. American Journal of Police, 10(4).
5. Boutellier, H., 1997. Right to the Community: Neighbourhood Justice in the Netherlands. European Journal on Criminal Policy and Research, 5(4). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/eurjcp5&id=373> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
6. Brown, B., 2007. Community Policing in Post-September 11 America: A Comment on the Concept of Community-Oriented Counterterrorism. Police Practice & Research, 8(3). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/gppr8&id=236> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
7. Bullock, K. and others, 2022. Police Perceptions of Problem-oriented Policing and Evidence-Based Policing: Evidence from England and Wales. Police Practice and Research, 23(6). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://doi.org/10.1080/15614263.2022.2046568> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
8. Cheung, J., 2005. Police accountability. The Police Journal, 78(1).
9. Clarkson, C.T. and Richardson, J.H., 1889. Police! London: Field & Tuer, The Leadenhall Press; Simpkin, Marshall & Co.; Hamilton, Adams & Co. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.beal/cops0001&id=75> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
10. Eck, J.E. and Spelman, W., 1987. Who Ya Gonna Call? The Police as Problem-Busters. Crime & Delinquency, 33(1).
11. Goldsmith, A., 2005. Police Reform and the Problem of Trust. Theoretical Criminology, 9(4).
12. Goldstein, H., 1987. Toward Community-Oriented Policing: Potential, Basic Requirements, and Threshold Questions. Crime & Delinquency, 33(1).
13. Hanwell, D., 2001. International Community Policing Partnership. FBI Law Enforcement Bulletin, 70(1). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/fbileb70&id=20> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
14. Hurst-Wagner, M. and Oswald, M.E., 2012. Impact of Deception Detection Errors on Public's Trust in the Police. Legal and Criminological Psychology, 17(2).
15. Innes, M., 2006. Introduction: Reassurance and the "New" Community Policing. Policing and Society, 16(2). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/pgsty16&id=94> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
16. Jackson, J.L. and ter Voert, M.J., 2000. From the Outside Looking In: A Researcher's View of Current Policing Practice in the Netherlands. International Journal of Police Science & Management, 2(4). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/injposcim2&id=374> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
17. Jones, T., 2001. The Politics of the Police. Criminal Justice. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/crmcj1&id=453> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
18. Kaariainen, J. and Siren, R., 2011. Trust in the Police, Generalized Trust and Reporting Crime. European Journal of Criminology, 8(1).
19. Kelling, G.L. and Moore, M.H., 1988. The Evolving Strategy of Policing. Perspectives on Policing, No. 4. Washington, DC: National Institute of Justice.

20. Kupatadze, A., 2012. Police Reform in Georgia. Affiliated Fellow. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://css.ge/wp-content/uploads/2019/07/kupatadze_police_eng.pdf [წვდომის თარიღი 14.05.2026]
21. Marat, E., 2013. Reforming the Police in Post-Soviet States: Georgia and Kyrgyzstan. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://press.armywarcollege.edu/monographs/316> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
22. Meladze, G. and others, 2024. Community Policing Reform in Post-Soviet Georgia: Decoding the Persistent Challenges through Soviet Legacies. Constitutional Law Review, 17. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://clr.iliauni.edu.ge/index.php/journal/article/view/169> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
23. National Police Agency, 2021. Police of Japan 2021. Tokyo: National Police Agency. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/police-of-japan2021/POJcontents.html [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
24. National Police Agency, 2022. Crime Situation in 2022. Tokyo: National Police Agency. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.npa.go.jp/english/crime_situation_in_2022_en.pdf [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
25. Office of Community Oriented Policing Services, About the COPS Office. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://cops.usdoj.gov/node/501> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
26. Parrish, T., 2023. The Importance of Local Government and Police Leadership Relations. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.calea.org/news/announcements/importance-local-government-and-police-leadership-relations> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
27. Peace, R.J., 2006. Probationer Training for Neighbourhood Policing in England and Wales: Fit for Purpose? Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, 29(2). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/police29&id=335> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
28. Perez, N.M., Bromley, M. and Cochran, J., 2017. Organizational Commitment among Sheriffs' Deputies during the Shift to Community-Oriented Policing. Policing: An International Journal, 40(2). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/police40&id=319> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
29. Potter, G., 2013. The History of Policing in the United States. Eastern Kentucky University Police Studies Online. განთავსებულია: Transforming Our Communities Alliance Colorado. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.tocacolorado.org/public-safety-reports/the-history-of-policing-in-the-united-states> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
30. Sunshine, J. and Tyler, T.R., 2003. The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. Law & Society Review, 37(3).
31. Trojanowicz, R. and Bucqueroux, B., 1998. Community Policing: How to Get Started. Cincinnati, OH: Anderson Publishing.
32. Tuffin, R., Morris, J. and Poole, A., 2006. An Evaluation of the Impact of the National Reassurance Policing Programme. London: Home Office. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.gov.uk/government/publications/an-evaluation-of-the-impact-of-the-national-reassurance-policing-programme> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
33. Tyler, T.R., 2006. Why People Obey the Law. Princeton: Princeton University Press.
34. Weisheit, R.A., Wells, L.E. and Falcone, D.N., 1994. Community Policing in Small Town and Rural America. Crime & Delinquency, 40(4).
35. White, J.R., 2004. Defending the Homeland: Domestic Intelligence, Law Enforcement, and Security. Belmont, CA: Wadsworth.
36. Wilson, J.Q. and Kelling, G.L., 1982. Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety. The Atlantic Monthly, 249(3).
37. Witkin, N., 2017. The Police-Community Partnership: Civilian Oversight as an Evaluation Tool for Community Policing. The Scholar: St. Mary's Law Review on Race and Social Justice, 18(2).

ნორმატიული მასალა:

1. საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2019 წლის 13 დეკემბრის №102 ბრძანება „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს გამომძიებლების, დეტექტივების, უბნის უფროსი ინსპექტორების, უბნის ინსპექტორების, უბნის უმცროსი ინსპექტორების, მართლწესრიგის ოფიცრების, დეტექტივების (ანალიტიკოსების) და ინსპექტორების (მორიგეების) საქმიანობის წესის დამტკიცების შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4708156> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
2. Police Reform Act 2002 (UK). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/30> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
3. Police Act 2012 (Netherlands). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0031788/> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].
4. Public Safety Partnership and Community Policing Act of 1994, Title I of the Violent Crime Control and Law Enforcement Act of 1994, Pub. L. No. 103-322. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3355/text/enr> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

BIBLIOGRAPHY**Used Literature:**

1. Aldous, C. and Leishman, F., 2001. Worlds Apart? Policing in Japan and Britain. Criminal Justice Matters, 44(1). [Online] available at: <https://www.crimeandjustice.org.uk/sites/crimeandjustice.org.uk/files/09627250108552899.pdf> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
2. Araki, N., 1988. The Role of Police in Japanese Society. Law & Society Review, 22(5). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/lwsocrw22&id=1037> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
3. Bayley, D.H., 1991. Problem-oriented policing. American Journal of Police, 10(4). (in English)
4. Boutellier, H., 1997. Right to the Community: Neighbourhood Justice in the Netherlands. European Journal on Criminal Policy and Research, 5(4). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/eurjcrp5&id=373> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
5. Brown, B., 2007. Community Policing in Post-September 11 America: A Comment on the Concept of Community-Oriented Counterterrorism. Police Practice & Research, 8(3). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/gppr8&id=236> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
6. Bullock, K. and others, 2022. Police Perceptions of Problem-Oriented Policing and Evidence-Based Policing: Evidence from England and Wales. Police Practice and Research, 23(6). [Online] available at: <https://doi.org/10.1080/15614263.2022.2046568> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
7. Cheung, J., 2005. Police accountability. The Police Journal, 78(1). (in English)
8. Clarkson, C.T. and Richardson, J.H., 1889. Police! London: Field & Tuer, The Leadenhall Press; Simpkin, Marshall & Co.; Hamilton, Adams & Co. [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.beal/cops0001&id=75> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
9. Eck, J.E. and Spelman, W., 1987. Who Ya Gonna Call? The Police as Problem-Busters. Crime & Delinquency, 33(1). (in English)
10. Goldsmith, A., 2005. Police Reform and the Problem of Trust. Theoretical Criminology, 9(4). (in English)
11. Goldstein, H., 1987. Toward Community-Oriented Policing: Potential, Basic Requirements, and Threshold Questions. Crime & Delinquency, 33(1). (in English)
12. Hanwell, D., 2001. International Community Policing Partnership. FBI Law Enforcement Bulletin, 70(1). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/fbileb70&id=20> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
13. Hurst-Wagner, M. and Oswald, M.E., 2012. Impact of Deception Detection Errors on Public's Trust in the Police. Legal and Criminological Psychology, 17(2). (in English)
14. Innes, M., 2006. Introduction: Reassurance and the "New" Community Policing. Policing and

- Society, 16(2). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/pgsty16&id=94> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
15. Izoria, L., "ed.," 2015. Police Law. Tbilisi: MIA Academy. (in Georgian)
 16. Jackson, J.L. and ter Voert, M.J., 2000. From the Outside Looking In: A Researcher's View of Current Policing Practice in the Netherlands. *International Journal of Police Science & Management*, 2(4). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/injposcim2&id=374> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 17. Jones, T., 2001. The Politics of the Police. *Criminal Justice*. [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/crmcj1&id=453> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 18. Kaariainen, J. and Siren, R., 2011. Trust in the Police, Generalized Trust and Reporting Crime. *European Journal of Criminology*, 8(1). (in English)
 19. Kelling, G.L. and Moore, M.H., 1988. The Evolving Strategy of Policing. *Perspectives on Policing*, No. 4. Washington, DC: National Institute of Justice. (in English)
 20. Kupatadze, A., 2012. Police Reform in Georgia. Affiliated Fellow. [Online] available at: https://css.ge/wp-content/uploads/2019/07/kupatadze_police_eng.pdf [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 21. Marat, E., 2013. Reforming the Police in Post-Soviet States: Georgia and Kyrgyzstan. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press. [Online] available at: <https://press.armywarcollege.edu/monographs/316> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 22. Meladze, G. and others, 2024. Community Policing Reform in Post-Soviet Georgia: Decoding the Persistent Challenges through Soviet Legacies. *Constitutional Law Review*, 17. [Online] available at: <https://clr.iliauni.edu.ge/index.php/journal/article/view/169> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 23. National Police Agency, 2021. Police of Japan 2021. Tokyo: National Police Agency. [Online] available at: https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/police-of-japan2021/POJcontents.html [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 24. National Police Agency, 2022. Crime Situation in 2022. Tokyo: National Police Agency. [Online] available at: https://www.npa.go.jp/english/crime_situation_in_2022_en.pdf [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 25. Office of Community Oriented Policing Services, About the COPS Office. [Online] available at: <https://cops.usdoj.gov/node/501> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 26. Parrish, T., 2023. The Importance of Local Government and Police Leadership Relations. [Online] available at: <https://www.calea.org/news/announcements/importance-local-government-and-police-leadership-relations> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 27. Peace, R.J., 2006. Probationer Training for Neighbourhood Policing in England and Wales: Fit for Purpose? *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 29(2). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/polic29&id=335> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 28. Perez, N.M., Bromley, M. and Cochran, J., 2017. Organizational Commitment among Sheriffs' Deputies during the Shift to Community-Oriented Policing. *Policing: An International Journal*, 40(2). [Online] available at: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/polic40&id=319> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 29. Potter, G., 2013. The History of Policing in the United States. Eastern Kentucky University Police Studies Online. Retrieved from: Transforming Our Communities Alliance Colorado. [Online] available at: <https://www.tocacolorado.org/public-safety-reports/the-history-of-policing-in-the-united-states> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
 30. Sunshine, J. and Tyler, T.R., 2003. The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. *Law & Society Review*, 37(3). (in English)
 31. Trojanowicz, R. and Bucqueroux, B., 1998. Community Policing: How to Get Started. Cincinnati, OH: Anderson Publishing. (in English)
 32. Tuffin, R., Morris, J. and Poole, A., 2006. An Evaluation of the Impact of the National Reassurance Policing Programme. London: Home Office.

- [Online] available at: <https://www.gov.uk/government/publications/an-evaluation-of-the-impact-of-the-national-reassurance-policing-programme> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
33. Tyler, T.R., 2006. Why People Obey the Law. Princeton: Princeton University Press. (in English)
 34. Weisheit, R.A., Wells, L.E. and Falcone, D.N., 1994. Community Policing in Small Town and Rural America. *Crime & Delinquency*, 40(4). (in English)
 35. White, J.R., 2004. Defending the Homeland: Domestic Intelligence, Law Enforcement, and Security. Belmont, CA: Wadsworth. (in English)
 36. Wilson, J.Q. and Kelling, G.L., 1982. Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety. *The Atlantic Monthly*, 249(3). (in English)
 37. Witkin, N., 2017. The Police-Community Partnership: Civilian Oversight as an Evaluation Tool for Community Policing. *The Scholar: St. Mary's Law Review on Race and Social Justice*, 18(2). (in English)

Normative Materials:

1. Order No. 102 of the Minister of Internal Affairs of Georgia of 13 December 2019 on the Approval of the Rules of Activity of Investigators, Detectives, Senior District Inspectors, District Inspectors, Junior District Inspectors, Community Officers, Detectives (Analysts) and Inspectors (Duty Officers) of the Ministry of Internal Affairs of Georgia. [Online] available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4708156> [Accessed 14.05.2026]. (in Georgian)
2. Police Reform Act 2002 (UK). [Online] available at: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/30> [Accessed 14.05.2026]. (in English)
3. Police Act 2012 (Netherlands). [Online] available at: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0031788/> [Accessed 14.05.2026]. (in Dutch)
4. Public Safety Partnership and Community Policing Act of 1994, Title I of the Violent Crime Control and Law Enforcement Act of 1994, Pub. L. No. 103-322. [Online] available at: <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3355/text/enr> [Accessed 14.05.2026]. (in English)